

La lírica a què donem nom de provençal, en sentit ampli, i que alguns denominen occitana, és constituïda per un conjunt de més de dues mil cinc-centes poesies escrites durant els segles XII i XIII per poetes nats¹ a Gascunya, Llenguadoc, la Provença pròpiament dita, Auvèrnia i Llemosí, moviment al qual ben aviat s'incorporaren poetes nascuts a zones veïnes i de llengua diferent, principalment el nord d'Itàlia i Catalunya. Tots plegats escriuen en una llengua uniformada i amb pocs trets dialectals, que és natural i espontània per als nats en el nucli situat al *migjorn*² de les Gàl·lies, però que han d'aprendre els nascuts a Itàlia i a Catalunya. El poeta, anomenat *trobador*, compon la lletra i la música de les seves peces, que després seran divulgades mitjançant el cant per uns recitadors anomenats *joglars*. És, doncs, un art que no es rep mitjançant la lectura sinó per mitjà del cant. Hi ha trobadors de condició molt diversa: des dels autèntics professionals, que componien per guanyar-se la vida, fins als grans senyors per als quals el fet de trobar³ era un ornament de llur personalitat o un vehicle de llur ideologia. Perquè, si d'una banda aquesta poesia és de caràcter amorós, representat principalment pel gènere *cançó*, en què hom lloa i idealitza la dama, dins dels estrets cànons⁴ del que s'ha anomenat "amor cortès", d'altra banda el gènere conegut per sirventès és una poesia moralitzadora o d'atac personal o de propaganda d'idees que avui anomenaríem polítiques. D'altres gèneres provençals són el *plany*, la *pastorel·la*, la *dansa* i la *balada*; aquestes dues darreres cançons per a cor i solista adquiririen gran difusió.

MARTÍ DE RIQUER
Literatura catalana medieal
Delegació de Serveis de Cultura
De l'Excm. Ajuntament de Barcelona. Núm. 4

¹ Del verb néixer: nascut.

² Sud de l'actual França.

³ Compondre poemes.

⁴ Criteri. Regla o llei general, principi que governa el tractament o l'aplicació d'alguna cosa.